

คำวินิจฉัยของ นายสุธี สุทธิสมบุรณ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๔๘/๒๕๔๘

วันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๔๘

เรื่อง ศาลทหารกรุงเทพส่งคำโต้แย้งของจำเลย (พลตรี ชัตติยะ สวัสดิผล) เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา
วินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ กรณีประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๒ (๒)
ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ หรือไม่

ศาลทหารกรุงเทพมีหนังสือลงวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๔๘ ส่งคำโต้แย้งของพลตรี ชัตติยะ
สวัสดิผล จำเลยในคดีดำที่ ๑๓๑/๒๕๔๖ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ
มาตรา ๒๖๔ กรณีศาลทหารกรุงเทพใช้อำนาจตามมาตรา ๑๖๒ (๒) แห่งประมวลกฎหมายวิธี
พิจารณาความอาญา มีคำสั่งให้ยกคำร้องของจำเลยที่ขอให้ยกคดีขึ้นไต่สวนมูลฟ้อง เนื่องจากศาลทหาร
กรุงเทพเห็นว่าคดีนี้อัยการศาลทหารกรุงเทพเป็นโจทก์ ไม่จำเป็นต้องยกคดีขึ้นไต่สวนมูลฟ้อง แต่จำเลย
เห็นว่าบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ ในเรื่องศักดิ์ศรีความ
เป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

ข้อเท็จจริงตามคำร้อง

อัยการศาลทหารกรุงเทพเป็นโจทก์ฟ้องพลตรี ชัตติยะ สวัสดิผล เป็นจำเลยในคดีอาญาต่อ
ศาลทหารกรุงเทพ เมื่อวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๔๖ ความผิดฐานพาอาวุธปืนติดตัวไปในทางสาธารณะ
โดยไม่ได้รับใบอนุญาตให้มีอาวุธปืนติดตัวและโดยไม่มีเหตุสมควร ต่อสู้ขัดขวางเจ้าพนักงานในการ
ปฏิบัติการตามหน้าที่โดยใช้กำลังประทุษร้ายโดยมีหรือใช้อาวุธปืน และใช้กำลังทำร้ายผู้อื่นโดยไม่
ถึงกับเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ การกระทำของจำเลยเป็นความผิดตามประมวลกฎหมาย
อาญาหลายมาตรา และความผิดตามกฎหมายอื่น ๆ ตามที่โจทก์ระบุไว้ในคำฟ้อง

ตุลาการพระธรรมนูญศาลทหารกรุงเทพได้ประทับฟ้องในคดีดำที่ ๑๓๑/๒๕๔๖ เมื่อวันที่
๑๘ เมษายน ๒๕๔๖

จำเลยยื่นคำร้องต่อศาลทหารกรุงเทพ เมื่อวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๔๖ ขอให้ศาลเรียกไต่สวน
มูลฟ้อง เนื่องจากอัยการศาลทหารกรุงเทพไม่ได้พิจารณาสั่งคดีด้วยความเที่ยงธรรมและเป็นกลางใน
การสั่งฟ้องคดี เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏแก่ศาลและศาลเห็นเองว่า คำสั่งที่ศาลรับฟ้องโจทก์ไว้พิจารณา

เป็นคำสั่งที่ผิดหลง ขอให้ศาลเพิกถอนคำสั่งดังกล่าว อาศัยอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๒ (๒) จำเลยเป็นทนายชั้นผู้ใหญ่ยศพลตรี สิทธิและเสรีภาพย่อมได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ ขอศาลได้โปรดมีคำสั่งนัดไต่สวนมูลฟ้องและมีคำสั่งตามรูปคดีต่อไป

ศาลทหารกรุงเทพมีคำสั่ง เมื่อวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๔๖ ว่า คดีนี้ยังการเป็นโจทก์ ฟ้องโจทก์ ถูกต้องตามกฎหมายและศาลได้ประทับฟ้องแล้ว จึงไม่มีเหตุจำเป็นต้องไต่สวนมูลฟ้อง

จำเลยได้ยื่นอุทธรณ์คัดค้านคำสั่งของศาลทหารกรุงเทพ เมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๔๖ ขอให้ศาลทหารกลางมีคำสั่งกลับคำสั่งของศาลทหารกรุงเทพ โดยให้ศาลทหารกรุงเทพไต่สวนคำร้องและฟังพยานให้สิ้นกระแสะความ แล้วมีคำสั่งตามรูปคดีต่อไป

ศาลทหารกรุงเทพมีคำสั่ง เมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๔๖ ว่า คำสั่งศาลที่สั่งว่าไม่มีเหตุจำเป็นต้องไต่สวนมูลฟ้องนั้น เป็นคำสั่งระหว่างพิจารณาที่ไม่ทำให้คดีเสร็จสำนวน ต้องห้ามตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕๖ ประกอบพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๕๘ มาตรา ๔๕ จึงไม่รับเป็นอุทธรณ์

จำเลยยื่นคำร้องต่อศาลทหารกรุงเทพ เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๔๖ ขอให้ส่งความเห็นเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย โดยจำเลยเห็นว่าตามคำร้องขอให้ศาลไต่สวนมูลฟ้องเป็นคำคู่ความ เมื่อศาลทหารกรุงเทพยกคำร้องทำให้คดีเสร็จไปทั้งสำนวนเกี่ยวกับการไต่สวนคำร้องย่อมไม่ตัดสิทธิให้คู่ความอุทธรณ์คำสั่งนั้นได้ทันที ไม่เป็นการต้องห้ามให้อุทธรณ์หรือเป็นคำสั่งระหว่างพิจารณาดังที่ศาลทหารกรุงเทพวินิจฉัย การที่ศาลทหารกรุงเทพใช้บทบัญญัติของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕๖ บังคับคดีแก่จำเลยนั้น จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ ทั้งนี้ การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กรต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ เพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๑

ศาลทหารกรุงเทพมีคำสั่ง เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๔๖ ว่า คำโต้แย้งของจำเลยที่กล่าวอ้างว่าศาลใช้บทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕๖ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ นั้น มิใช่เป็นคำโต้แย้งว่าบทบัญญัติมาตรา ๑๕๖ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่ศาลนำมาใช้บังคับแก่คดี ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ จึงไม่ต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ที่ศาลจะต้องส่งคำร้องของจำเลยให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ให้ยกคำร้อง

จำเลยยื่นคำร้องต่อศาลทหารกรุงเทพ เมื่อวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๔๖ ขอให้ส่งความเห็นให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย โดยมีเหตุผลเช่นเดียวกับคำร้องที่ยื่นต่อศาลทหารกรุงเทพ เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๔๖

ศาลทหารกรุงเทพมีคำสั่ง เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๖ ว่า คำร้องฉบับนี้จำเลยโต้แย้งคำสั่งศาลที่นำบทบัญญัติประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕๖ มาใช้บังคับกับขอให้ศาลรื้อการพิจารณาคดีไว้ชั่วคราว และส่งคำร้องของจำเลยไปให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย อันนี้เนื้อหาสาระเป็นอย่างเดียวกับคำร้องของจำเลยฉบับลงวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๔๖ ซึ่งศาลได้ส่งคำร้องไปแล้ว ขณะนี้ยังไม่มีความเปลี่ยนแปลงคุณสมบัติของศาล จึงให้ยกคำร้อง

จำเลยยื่นคำให้การต่อศาลทหารกรุงเทพ เมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๔๖ ปฏิเสธฟ้องโจทก์ตลอดข้อกล่าวหา

ศาลทหารกลางมีคำสั่ง เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๖ กรณีจำเลยอุทธรณ์คำสั่งศาลทหารกรุงเทพซึ่งตั้งเมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๔๖ และมีคำสั่งให้ยกคำร้องอุทธรณ์คำสั่งศาลทหารกรุงเทพของจำเลย

จำเลยยื่นคำร้องต่อศาลทหารกรุงเทพ เมื่อวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๖ ขอให้ส่งศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๒ (๒) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ หรือไม่ โดยมีเหตุผลว่า อัยการศาลทหารกรุงเทพได้ยื่นฟ้องจำเลยโดยไม่มีหลักฐานใดยืนยันว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดตามที่ถูกกล่าวหา การสั่งฟ้องของอัยการศาลทหารกรุงเทพมิได้คำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ จนเป็นเหตุให้ศาลทหารกรุงเทพมีคำสั่งประทับฟ้องคดีดังกล่าวไว้

ข้อพิจารณาเบื้องต้น คำโต้แย้งของจำเลยต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติไว้ ดังนี้

มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง “ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ และยังไม่มีการวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลรื้อการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และส่งความเห็นเช่นนั้นตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัย”

พิจารณาแล้วเห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๒ (๒) เป็นบทบัญญัติที่ศาลใช้บังคับแก่คดี และจำเลยซึ่งเป็นคู่ความในคดีโต้แย้งว่า บทบัญญัติดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ กรณีองค์กรของรัฐใช้อำนาจโดยไม่คำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และยังไม่มีการวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น กรณีต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ขอบที่ศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัยต่อไป

ประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยตามคำโต้แย้งของจำเลย คือ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๒ (๒) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ บัญญัติไว้ ดังนี้

มาตรา ๒๖ “การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กร ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้”

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๒ บัญญัติไว้ ดังนี้

มาตรา ๑๖๒ “ถ้าฟ้องถูกต้องตามกฎหมายแล้ว ให้ศาลจัดการส่งต่อไปนี้

(๑) ในคดีราษฎรเป็นโจทก์ ให้ไต่สวนมูลฟ้อง แต่ถ้าคดีนั้นพนักงานอัยการได้ฟ้องจำเลยโดยข้อหาอย่างเดียวกันด้วยแล้ว ให้จัดการตามอนุมาตรา (๒)

(๒) ในคดีพนักงานอัยการเป็นโจทก์ ไม่จำเป็นต้องไต่สวนมูลฟ้อง แต่ถ้าเห็นสมควรจะสั่งให้ไต่สวนมูลฟ้องก่อนก็ได้

ในกรณีที่มีการไต่สวนมูลฟ้องดังกล่าวแล้ว ถ้าจำเลยให้การรับสารภาพ ให้ศาลประทับฟ้องไว้พิจารณา”

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ เป็นบททั่วไปที่กำหนดให้การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กร ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ ข้อเท็จจริงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการยุติธรรมซึ่งขั้นตอนการฟ้องคดีสามารถฟ้องได้โดยพนักงานอัยการ ในฐานะเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ฟ้องผู้ต้องหาต่อศาล หรือราษฎรที่ เป็นผู้เสียหาย เป็นโจทก์ฟ้องคดีอาญาด้วยตนเอง หรือเป็นโจทก์ร่วมกับพนักงานอัยการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๒ กรณีราษฎรเป็นโจทก์ให้ไต่สวนมูลฟ้อง หมายถึง กระบวนการไต่สวนของศาลเพื่อวินิจฉัยถึงมูลคดีซึ่งจำเลยต้องหา แต่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๒ (๒) ในคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ไม่

จำเป็นต้องไต่สวนมูลฟ้อง แต่ถ้าเห็นสมควรศาลจะสั่งให้ไต่สวนมูลฟ้องก่อนก็ได้ เหตุผลที่กฎหมายบัญญัติให้แตกต่างกัน เนื่องจากกรณีราษฎรเป็นโจทก์ยังไม่ผ่านขั้นตอนการสอบสวนของพนักงานสอบสวน เหมือนกับกรณีพนักงานอัยการเป็นโจทก์ ซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการสอบสวนของพนักงานสอบสวน โดยพนักงานสอบสวนต้องรวบรวมพยานหลักฐานเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา เพื่อทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิดและเพื่อที่จะเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษก่อนส่งให้พนักงานอัยการเพื่อตรวจสอบสำนวนการสอบสวนก่อนสั่งฟ้องคดีต่อศาล ดังนั้น การที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้องคดีอาญา จึงได้ผ่านขั้นตอนการสอบสวนโดยพนักงานสอบสวนและการตรวจสอบสำนวนการสอบสวนของพนักงานอัยการมาแล้วถึงสองขั้นตอน ต่างจากกรณีราษฎรเป็นโจทก์ กฎหมายจึงบัญญัติให้มีการไต่สวนมูลฟ้อง จะเห็นได้ว่า บทบัญญัติดังกล่าวได้คำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญนี้ การไต่สวนมูลฟ้องในกระบวนการยุติธรรม จึงเป็นเรื่องที่กฎหมายให้ความสำคัญเป็นธรรมแก่ผู้ต้องหาที่ถูกฟ้องคดีอาญาในศาลกรณีราษฎรเป็นโจทก์หรือพนักงานอัยการเป็นโจทก์ ซึ่งมีขั้นตอนการปฏิบัติก่อนฟ้องคดีต่อศาลแตกต่างกัน และให้ความสำคัญแก่จำเลยตามเหตุผลที่รับฟังได้ รวมทั้งให้ศาลใช้ดุลพินิจในการพิจารณาประทับฟ้องไว้หรือจะสั่งให้ไต่สวนมูลฟ้องก่อนก็ได้ ในคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ กรณีที่ศาลประทับฟ้องคดีที่พนักงานอัยการศาลทหารกรุงเทพเป็นโจทก์ไว้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๒ (๒) จึงมิใช่บทบัญญัติที่ให้อำนาจพนักงานอัยการสั่งฟ้องหรือไม่สั่งฟ้องจำเลย โดยมีได้คำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญตามที่จำเลยโต้แย้ง

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๒ (๒) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖

นายสุธี สุทธิสมบูรณ์
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ